Profileringsfondsen in het hoger onderwijs

Een advies over de bereikbaarheid en kenbaarheid

landelijke studenten vakbond

Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)

Oktober 2012

Dit is een uitgave van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb).
Voor vragen of extra informatie kan gemaild worden naar: lsvb@lsvb.nl. Dit artikel kan worden gepubliceerd of geciteerd, mits correcte bronvermelding wordt gebruikt.

Auteurs: Eduard Schmidt, BSc, BA
Marte Simons, BSc

Landelijke Studenten Vakbond
Postbus 1335
3500 BH Utrecht
Tel. 030-2316464

Advies profileringsfonds

Inhoudsopgave:

Bijlage:

Verdere informatie:

Onderzoek Profileringsfondsen in het Hoger Onderwijs: een inventarisatie (Landelijke Studenten Vakbond, februari 2012)

landelijke studenten vakbond

Aanleiding

Uit het rapport *"Profileringsfondsen in het hoger onderwijs: Een inventarisatie"* (november, 2011) van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) bleek dat er grote verschillen zijn in de manier waarop door onderwijsinstellingen wordt omgegaan met het profileringsfonds. Ondanks een ruime steekproef bleek het profileringsfonds zodanig te verschillen per instelling dat het moeilijk is om generaliseerbare opmerkingen te maken over het fonds.

Vanwege het grote belang van het profileringsfonds voor studenten en de grotere rol die het profileringsfonds lijkt te gaan spelen in de nabije toekomst, heeft de LSVb besloten een advies te schrijven over hoe het profileringsfonds verbeterd en deels gestandaardiseerd kan worden. Het gaat hierbij niet om de financiën binnen het profileringsfonds (waar het eerder genoemde onderzoek zich op richtte) maar voornamelijk om de regelgeving en de informatie over het profileringsfonds. De LSVb vindt dat de studenten die aanspraak kunnen maken op financiële ondersteuning dit zonder moeite en volledig geïnformeerd kunnen doen en daarnaast dat studenten in onmachtsituaties in gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

Het doel van dit onderzoek is om duidelijke kaders te stellen waaraan het profileringsfonds moet voldoen, volgens de LSVb een noodzakelijke voorwaarde voor eerlijk en effectief gebruik van het profileringsfonds. Wij zien een taak weggelegd voor instellingen en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om hier zorg voor te dragen. Dit advies is dan ook expliciet aan hen gericht. Daarnaast kan het als leidraad dienen voor een ieder die zich bezig houdt met het vormgeven van een regeling voor het profileringsfonds.

Werkwijze

Voor dit onderzoek heeft de LSVb in totaal 57 studentenstatuten en aanverwante documenten met regelingen over het profileringsfonds van 46 instellingen doorzocht. Daarnaast is er gesproken met betrokkenen uit het werkveld over de praktische uitwerking. Er is in het algemeen gekeken naar de helderheid van regelingen, of de regelingen conform de wet zijn en of gelijke gevallen gelijk behandeld worden. Daarnaast is geprobeerd zoveel mogelijk van de volgende gegevens te verzamelen:

- Wordt het betreffende wetsartikel (7.51) uit de Wet op Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) genoemd?
- Welke naam wordt gebruikt voor de regeling? (Voorbeelden zijn profileringsfonds, fonds ondersteuning studenten en afstudeerfonds.)
- Welke categorieën worden onderscheiden in de regeling? (Voorbeelden zijn topsport, bestuurders en excellente studenten uit niet EER- landen.)
- Wordt beschreven welke procedures er gevolgd worden of dient te worden?
- Wordt beschreven of en hoe bezwaar maken tegen een beslissing mogelijk is?

Naast deze analyse van alle documenten is er gebruik gemaakt van de kennis van medezeggenschappers op dit punt en is er gekeken naar *good* en *bad practices* die als voorbeeld dienen. In bijlage 1 van dit rapport zijn grafieken weergegeven van informatie die in studentenstatuten te vinden was. Voor de andere analyses is gekeken naar alle stukken die er te vinden waren (zoals aparte regelingen); een lijst van alle geraadpleegde stukken is te vinden in bijlage 2.

Hoofdstuk 1: Uniformering

Zoals aangegeven, is er weinig uniformiteit binnen de verschillende profileringsfondsen. In dit advies wordt onderscheid gemaakt tussen uniformering van de naamgeving, uniformering van regels en procedures, uniformering van de informatievoorziening en uniformering van de regels.

Paragraaf 1.1: naamgeving van het profileringsfonds

Binnen de verschillende instellingen worden verschillende termen gebruikt voor wat in essentie het profileringsfonds is. Namen als “afstudeerfonds”, “fonds ondersteuning studenten”, “fos”, “financiële ondersteuning studenten” en “bijzondere ondersteuning studenten” zijn enkele voorbeelden die voorkomen[1]. Het grote probleem met deze verschillende namen is dat ze veelal door elkaar worden gebruikt. Zo wordt er in een aantal studentenstatuten gesproken over “FOS” en over het profileringsfonds.

De kans is groot dat dit het voor studenten onduidelijk maakt welke regelingen er zijn en op welke regeling ze aanspraak kunnen maken.

Advies aan de instellingen: De LSVb adviseert uniformering in het gebruik van de naam ‘Profileringsfonds’ als het gaat om de regeling betreffende financiële ondersteuning van studenten op basis van artikel 7.51 van de WHW.

Paragraaf 1.2: uniformering van de regels en procedures

Volledigheid procedure

Wat betreft regels en procedures is het van belang dat in ieder studentenstatuut of reglement melding wordt gemaakt van hoe de procedure verloopt. Op dit moment wordt niet in ieder studentenstatuut (duidelijk) aangegeven welke procedure er gevolgd wordt, wie er over de aanvraag beslist en daarnaast is vaak ook niet duidelijk aan welke voorwaarden studenten moeten voldoen. Tenslotte is niet altijd aangegeven of en hoe er bezwaar gemaakt kan worden door de student tegen de beslissing betreffende de aanvraag.

[1] Wij zullen omwille van de consistentie in dit document altijd spreken van profileringsfonds.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert dat artikel 7.51 artikel 4 door de minister gehandhaafd wordt, opdat studenten die te maken krijgen met onmacht te allen tijde gelijk behandeld worden ongeacht aan welke instelling zij studeren.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert dat instellingen verplicht worden om minimaal de volgende regels en (bezwaar)procedures voor het verkrijgen van ondersteuning uit het profileringsfonds in studentenstatuten op te nemen:

- Naam en samenstelling van het orgaan die over toekenning adviseert en waar deze te bereiken is;
- De taken en bevoegdheden van bovenstaand orgaan;
- Welk orgaan beslist over toekenning;
- De termijn waarop besloten wordt over de aanvraag en op welke manier deze kenbaar wordt gemaakt;
- Het feit dat dit orgaan de aanvragen in vertrouwelijkheid behandeld;
- De hoogte van het uit te keren bedrag, niet uitgedrukt in euro's, maar bijvoorbeeld dat de ondersteuning is gekoppeld aan de hoogte van de gemengde studiefinanciering;
- De eventuele extra voorwaarden waaronder ondersteuning wordt toegekend zoals studievoortgang of de maximale aanvraagtermijn; welke niet al in de WHW genoemd zijn;
- Wat de aanvraag moet omvatten met eventueel verschil tussen verschillende categorieën;
- Voorwaarden voor uitbetaling;
- Het feit dat de student bezwaar kan maken tegen deze beslissing en op welke wijze dit kan;
- Hardheidsclausule;
- Inwerkingtreding en eventuele overgangsbepalingen.

Vermelding wetsartikel

Wanneer er in het studentenstatuut wordt gesproken over het profileringsfonds wordt helaas niet altijd verwezen naar de wettelijke gronden van het profileringsfonds. In een flink aantal gevallen is er geen informatie over het wetsartikel wat de grondslag vormt van het profileringsfonds. Doordat deze informatie ontbreekt, kan het voor studenten onduidelijk zijn waar ze recht op hebben.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert het verplicht stellen van een verwijzing naar het desbetreffende wetsartikel (op dit moment

7.51) van de Wet op Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) in de reglementen omtrent het profileringsfonds.

Minimale eisen

In de WHW artikel 7.51 worden de minimale eisen gesteld voor recht op ondersteuning uit het profileringsfonds. Het is belangrijk dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden en dat studenten die aan deze minimale eisen voldoen, recht hebben op ondersteuning. Het is nu niet altijd duidelijk of dit het geval is, omdat instellingen soms hun eigen interpretatie van de wet weergeven in de regeling.

Advies aan instellingen: De LSVb adviseert het direct overnemen van de minimale eisen van recht op ondersteuning, zoals gesteld in artikel 7.51 lid 1 van de WHW, in het profileringsfonds, opdat gelijke gevallen op alle instellingen gelijk behandeld worden.

Niet alle instellingen hanteren dezelfde voorwaarden voor toekenning van ondersteuning. Eén voorwaarde waar regelingen in verschillen heeft te maken met *wanneer* de bijzondere omstandigheid die leidde tot vertraging heeft plaatsgevonden. Hieronder volgen een paar voorbeelden:

> *'De student die ten gevolge van bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 2 studievertraging oploopt binnen de termijn van zijn gemengde studiefinanciering, kan een beroep doen op het Profileringsfonds.'*
>
> *'De bijzondere omstandigheden hebben zich voorgedaan in de periode waarin de student aanspraak maakte op de basisbeurs.'*
>
> *'Het College van Bestuur treft een regeling ter financiële ondersteuning van studenten die vanwege (een of meerdere) bijzondere omstandigheden niet binnen de tijd dat zij aanspraak kunnen maken op studiefinanciering in de vorm van een prestatiebeurs, studievertraging hebben opgelopen of zullen oplopen.'*

Bovenstaande citaten geven een beeld van de verschillende rechten die studenten hebben bij verschillende instellingen. Terwijl bij de eerste twee studenten alleen recht hebben op ondersteuning als de bijzondere omstandigheid plaatsvindt tijdens het recht op een prestatiebeurs (gemengde studiefinanciering), geldt voor de laatste juist dat deze gebeurtenis ná de periode van recht op prestatiebeurs heeft moeten plaatsvinden. Daarnaast is de LSVb van mening dat dit überhaupt niet zou moeten uitmaken en ook de wet geeft hiervoor geen richtlijnen.

Advies aan instellingen: De LSVb adviseert het beschikbaar stellen van ondersteuning van studenten uit het profileringsfonds, ongeacht wanneer de bijzondere omstandigheid die leidt tot vertraging heeft plaatsgevonden.

Studenten die vertraging oplopen worden geacht dit te melden bij een studentendecaan of een andere medewerker van de instelling. Verschillende instellingen hebben een termijn aan deze meldingsplicht gesteld. Door onverwachte, bijzondere omstandigheden is dit niet in alle gevallen haalbaar.

Advies aan instellingen: De LSVb adviseert om coulant met de termijn van meldingsplicht om te gaan wanneer de bijzondere omstandigheid hierom vraagt.

Bekendheid bij begeleiding

Het is voor studenten belangrijk goed geïnformeerd en begeleid te worden wanneer zij vertraging oplopen. Het is daarom belangrijk dat studentdecanen, studieadviseurs en studieloopbaanbegeleiders op de hoogte zijn van de regeling en daarnaast van de mogelijkheden die DUO biedt aan studenten die vertraging oplopen door bijzondere omstandigheden.

Advies aan instellingen: De LSVb adviseert dat instellingen er streng op toezien dat de student- en studiebegeleiders volledig op de hoogte zijn van de regelingen voor studenten met studievertraging en studenten zorgvuldig doorverwijzen naar het profileringsfonds en/of DUO.

Paragraaf 1.3: informatievoorziening via studentenstatuut

Bij verreweg de meeste hogescholen en universiteiten is de regeling omtrent het profileringsfonds onderdeel van het studentenstatuut. Bij een aantal instellingen waar dit niet het geval is, wordt verwezen naar aparte documenten speciaal over het profileringsfonds. In het studentenstatuut zijn alle rechten en plichten van studenten verzameld en daarnaast heeft de medezeggenschap inspraak op dit document.

Verder zijn er een aantal instellingen die in het studentenstatuut helemaal geen informatie geven over het profileringsfonds. Hoewel de meeste instellingen alle regels met betrekking tot het profileringsfonds in één regeling hebben verzameld, is er een aantal instellingen waar verschillende regelingen naast elkaar bestaan.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert het verplicht stellen van informatievoorziening in het studentenstatuut over het profileringsfonds.

Advies aan instellingen: De LSVb adviseert dat alle regels samenkomen in één regeling/document en dat dit document onderdeel is van het studentenstatuut.

Paragraaf 1.4 Actualisering wetgeving

Met de invoering van het instellingscollegegeld voor de tweede studie is één van de minimale eisen om aanspraak te kunnen maken op financiële ondersteuning uit het profileringsfonds verouderd. Artikel 7.51, lid 1, sub a van de WHW stelt dat studenten ondersteuning krijgen als zij wettelijk collegegeld verschuldigd zijn. Nu in artikel 7.45a lid 1, sub a van de WHW en artikel 7.46 van de WHW is vastgesteld dat studenten die een tweede bachelor- of mastergraad willen halen, instellingscollegegeld verschuldigd zijn. Deze studenten kunnen dus geen aanspraak meer maken op de regeling profileringsfonds.

Daarnaast zijn de minimale voorwaarden voor recht op ondersteuning met de invoering van het bachelor-mastersysteem verouderd en deze zouden herzien moeten worden. Tegenwoordig zijn er steeds meer studenten die hun master aan een andere instelling volgen dan hun bachelor, zowel van hbo naar wo als wo naar wo. Studenten die pas na hun vierde jaar wisselen van instelling (wat veelvoorkomend is bij hbo-studenten die verder studeren) hebben voor die vervolgopleiding geen recht of recht gehad op studiefinanciering en dus volgens de wet ook niet op ondersteuning uit het profileringsfonds.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert herziening van artikel 7.51 lid 1 sub a van de WHW aangaande recht op ondersteuning op voorwaarde van het betalen van wettelijk collegegeld. In plaats hiervan zouden ook studenten die instellingscollegegeld betalen op basis van het volgen van een tweede studie (artikel 7.46 lid en 7.45a lid 1 sub WHW) een beroep kunnen doen op het profileringsfonds.

Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert herziening van artikel 7.51 lid 1 sub b aangaande recht op ondersteuning op voorwaarde van het recht hebben of hebben gehad op een prestatiebeurs voor deze opleiding.

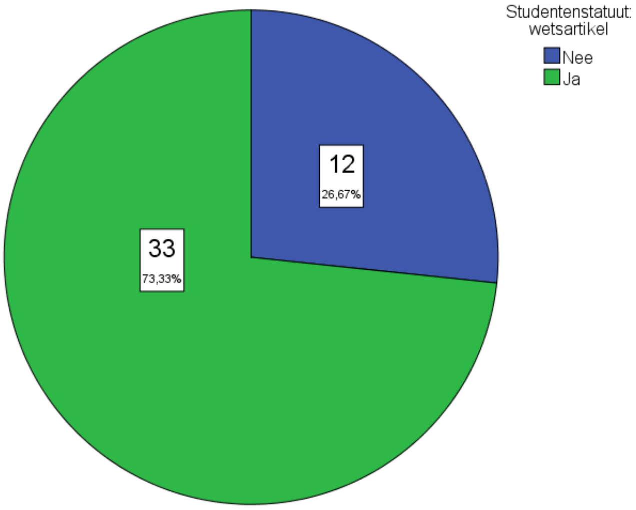
Hoofdstuk 2: Verslaglegging en verantwoording

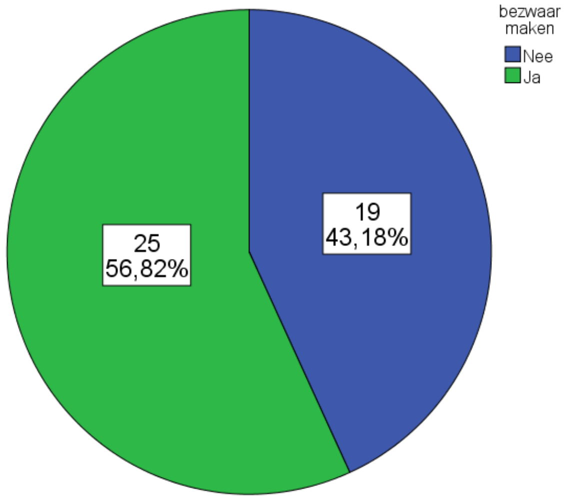
Het is essentieel dat de regelgeving en procedures rond het profileringsfonds helder en inzichtelijk zijn. Zowel voor de instelling als studenten is het van belang te weten wie waarom aanspraak maakt op het fonds en waarom deze verzoeken wel of niet ingewilligd zijn. De LSVb ziet twee instrumenten om dit te bewerkstelligen: via verslaglegging aan het einde van het jaar en via een uitgebreide financiële verantwoording.

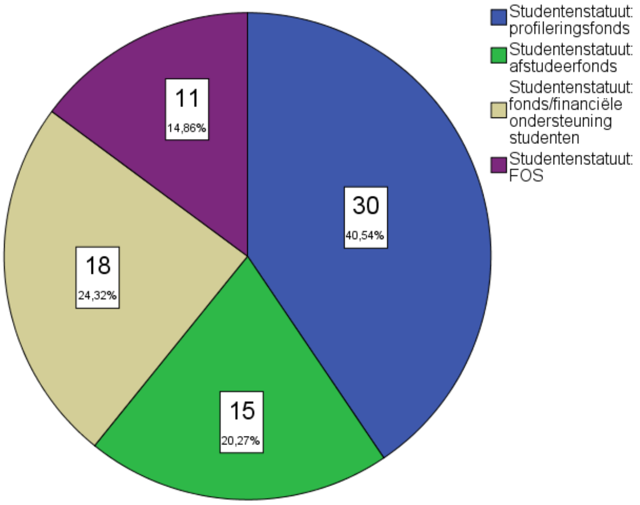
Advies aan de instellingen: de LSVb adviseert het volledig inzichtelijk maken voor medezeggenschap van de inhoud van het profileringsfonds. Daarnaast zou er elk collegejaar een duidelijke scheiding gemaakt moeten worden tussen financiële middelen die beschikbaar zijn voor onmachtsituaties (artikel 7.51 lid 2, sub c, d, e, f, g en h) en middelen voor de andere bijzondere omstandigheden, zoals voor bestuursbeurzen en topsporters.

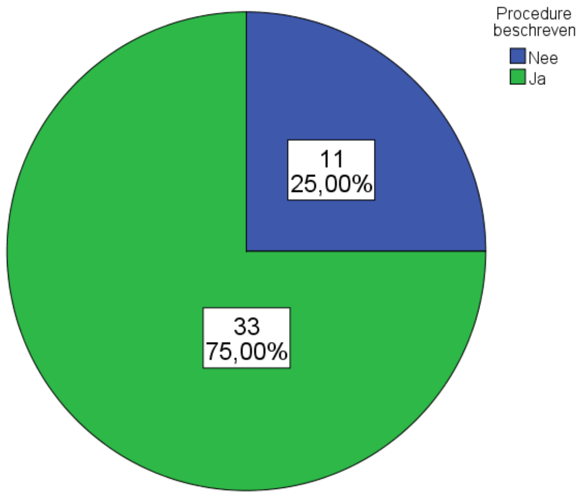
Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: De LSVb adviseert het verplichten van het voorleggen van een financiële en inhoudelijke verslaglegging van de aanvragen en toekenningen gedaan uit het profileringsfonds in een jaarverslag.

Bijlage 1: Grafieken met informatie studentenstatuten

Bijlage 2: Geraadpleegde stukken

Hogeschool gids Hogeschool Rotterdam editie augustus 2011
Model-OER Onderwijs- en examenregeling Hogeschool Zuyd maart 2012
Instellingsspecifiek deel Studentenstatuut Studiejaar 2011-2012 Universiteit Twente
Regeling Financiële ondersteuning 2010 Universiteit Leiden
Regeling Financiële ondersteuning studenten Fontys Hogescholen (september 2010)
Regeling Profileringsfonds 2011-2012 Avans Hogeschool
Regeling Profileringsfonds 2011-2012 Technische Universiteit Eindhoven
Regeling Profileringsfonds Rijksuniversiteit Groningen 2010-2013 (versie 2011-2012)
Regeling Profileringsfonds studenten Universiteit Maastricht (vastgesteld op 16 november 2010)
Regeling Profileringsfonds Windesheim (vastgesteld 14 juli 2010)
Reglement Profileringsfonds Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (geldend vanaf 1 september 2011)
Reglement Voorzieningenfonds Hogeschool Edith Stein/OCT (vastgesteld 4 maart 2010)
Studentenstatuut 2010-2011 Artez hogeschool voor de kunsten
Studentenstatuut 2010-2011 Leiden University Instellingsdeel
Studentenstatuut 2010-2011 Universiteit van Amsterdam
Studentenstatuut 2010-2012 Iselinge Hogeschool
Studentenstatuut 2011/2012 Avans Hogeschool
Studentenstatuut 2011-2012 De Haagse Hogeschool
Studentenstatuut 2011-2012 Driestar hogeschool
Studentenstatuut 2011-2012 Erasmus Universiteit Rotterdam Instellingsdeel
Studentenstatuut 2011-2012 HAS Den Bosch
Studentenstatuut 2011-2012 Hogeschool Edith Stein/OCT
Studentenstatuut 2011-2012 Hogeschool iPabo
Studentenstatuut 2011-2012 Marnix academie
Studentenstatuut 2011-2012: Profileringsfonds Wageningen University
Studentenstatuut 2011-2012 Rijksuniversiteit Groningen
Studentenstatuut 2011-2012 Stenden Hogeschool
Studentenstatuut 2011-2012 Technische Universiteit Delft
Studentenstatuut 2011-2012 Universiteit Utrecht
Studentenstatuut 2011-2012 Van Hall Larenstein
Studentenstatuut 2011-2012 Vrije Universiteit
Studentenstatuut Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Studentenstatuut design Academy
Studentenstatuut Fontys Hogescholen Instellingsspecifiek deel September 2011
Studentenstatuut Gereformeerde Hogeschool 2011-2012 Algemeen deel
Studentenstatuut Hanzehogeschool Groningen Algemeen deel (vastgesteld 4 juli 2011)
Studentenstatuut Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (geldend vanaf 1 september 2010)
Studentenstatuut Hogeschool Leiden Algemeen deel (vastgesteld 30 augustus 2010)
Studentenstatuut Hogeschool Utrecht 2010-2011
Studentenstatuut Hogeschool van Amsterdam Algemeen deel (instemming 10 mei 2011)
Studentenstatuut Hogeschool van Arnhem en Nijmegen Algemeen deel 2011-2012
Studentenstatuut HZ University of Applied Sciences (instellingsdeel) (vastgesteld op 27 april 2012)
Studentenstatuut NHTV Breda 2011-2012

Studentenstatuut NHL (vastgesteld 24 juni 2009)
Studentenstatuut Open Universiteit 2011-2012
Studentenstatuut Pabo Hogeschool Helicon
Studentenstatuut Stoas Hogeschool studiejaar 2011-2012
Studentenstatuut Technische Universiteit Eindhoven Instellingsdeel 2010-2011
Studentenstatuut Tilburg University collegejaar 2011-2012
Studentenstatuut Universiteit Maastricht (vastgesteld op 6 juli 2011)
Studentenstatuut Voltijdopleiding Katholieke Pabo Zwolle Studiejaar 2010-2011
Student Statute 2011-2012 Hotelschool The Hague
Uitvoeringsregeling profileringsfonds Hogeschool der Kunsten Den Haag Voorgenomen besluit CvB 23 december 2011